

**Exkursion till Öland**  
**torsdag 3 - söndag 6 oktober 2013**  
**Stockholms Ornitologiska Förening**

---

**Torsdag:** Efter avprickning av de 36 deltagarna och välkomnande av "ledningsgruppen" bestående av Henrik Waldenström och Rolf Vestberg rullade vi iväg från Kungsbron kl 16 med gamle bekante chauffören Björne vid ratten.

Henrik och Rolf passade på att informera om resans upplägg där ett viktigt inslag är "artracet". Alla som vill vara med satsar 20 kr på att gissa antal arter som ses från det vi passerar mitten på Ölandsbron då "krokodilkäftarna öppnas" (Henrik citat) fram till samma punkt på återvägen. Dessutom ska man gissa på antal poäng. Varje art är värd ett poäng och ett antal sällsynta arter är listade som 2-poängare och arter som inte ens finns med på listan är värda tre poäng. Detta klarades av innan vi nådde Ringarum där vi intog dagens middag. Därefter vidtog Henriks genomgång via bussens videoskärm av de arter som det är troligt att vi får se och alltså är bra att känna till ordentligt innan man börjar skåda på Öland. Pedagogiskt och nyttigt!

Trots att denna exkursion har genomförts sedan 70-talet var undertecknad, trots nästan livslångt fågelintresse, en av årets rookies på resan. Förväntningarna var alltså på max.

Efter ankomsten till Ås vandrarhem nära Ottenby, var det bara att försöka komma i säng så fort som möjligt eftersom vi skulle samlas redan kl 6:30 på fredagsmorgonen.

**Fredagen** inleddes (icke traditionsenligt!) med en vandring på Schäferiängarna direkt från vandrarhemmet. Detta visade sig vara ett mycket bra grepp i rådande väderförhållanden. Vinden var frisk sydlig, men temperaturen var mild och solen lyste varmt från en klar himmel.

Vi vandrade i samlad tropp mot norra Lunden och observerade vitkindade gäss, kråkor, ängspiåkror sädesärlor och en ormråk.

Inne i Lunden, som man löpande försöker hålla intakt, dvs lagom öppen, såg vi skogsduvor och njöt av sjungande gårdsmyg. Bland hundratals grönsiskor jagade en stenfalk över en liten vattensamling. Mycket vackert om än dramatiskt. När vi kommit en bit längre stannade vi upp och beundrade den pastoral utsikten från skogsbrynet ut mot Schäferiängarna i magnifikt soluppgångsljus.



Nu började vi känna av den hårda blåsten ordentligt, men samtliga deltagare travade glatt på bland tuvorna. Enligt Henrik ska man ju "liiida när man skådar, det är i alla fall bättre än att ligga på intensiven med dropp". En pilgrimsfalk irriterade en havsörn, som tröttnade på uppvakningen och avlägsnade sig. På stranden sågs kärrensäppor i hundratals, en kustpipare, två sandlöpare pilade omkring på karakteristiskt sätt, en storspov spankulerade omkring i ensamt majestät och en

annan flög förbi närmare lunden. Innan vi lämnade stranden och de alltför intresserade korna hann vi beundra tre eleganta skärfläckor och ett antal granna gravänder. När vi närmade oss lunden igen, uppenbarade sig en rödstjärthona fint i en låg buske.

Vid parkeringen vid södra Lunden väntade allas vår Björne med bussen och en timmes lunchPAUS annonserades. Men TJI fick vi! En mindre flugsnappare födosökte ivrigt i buskarna närmast de bord vi annekterat, så matron ville inte riktigt infinna sig. Dessutom blandade sig en gransångare i leken med sitt lockläte (huitt), som inte är helt olik lövsångarens. Det som främst skiljer dem åt är att gransångaren upprepar sig tätare. I övrigt är det svårt att i ord beskriva skillnaden. Till alla lycka sjöng den sitt silt-salt-silt-silt-salt....., vilket gjorde att de tveksamma kunde känna sig säkra på obsen redan innan fågeln visade sig. En honfärgad svarthätta sågs också och en rödhake smattrade sitt varningsläte runt oss.

Från bussen såg Björne en rovis som ledningsgruppen artade till en brun kärrhök.

Vidare till Grönhögens gamla industriområde där vi snabbt fann inte mindre än fyra svarta rödstjärtar. En hane, en hona och två 1K-fåglar, som lät sig observeras och fotograferas så länge vi orkade stanna kvar. En flock hämplingar och en smådopping försökte med måttlig framgång dra uppmärksamheten till sig.

Västerstadsviken, kallad Eckelsudde av skådarna, bjöd på myrspov, gluttsnäppa och kärrsnäppor.



Hamnen i Mörbylånga besöktes därefter och vi såg bl a storskrak, blåsand - och de allestädes närvarande storskarvarna förstås. Vid sockebruksdammarna uppvisningsflög tre röda glador. Otroligt vackert! Vi stannade till i Mörbylånga för att inhandla frukost och lunchmat för resterande del av resan och för att leta turkduva, vilket också lyckades.

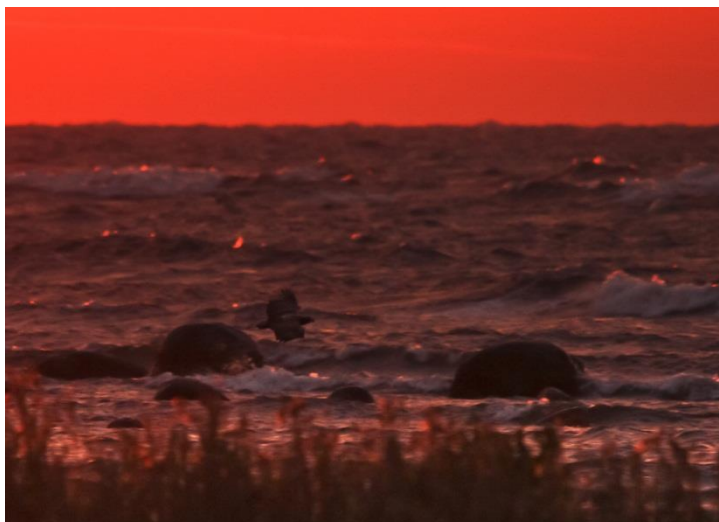
Vidare mot Stenåsa och Stenhusa bod eller, som den numera heter, Naturbokhandeln, för shopping och en fantastiskt god middagsbuffé på kyckling, bulgur och hembakta baguetter. Det låter inte så märkvärdigt, men det var verkligen gott!

Åter på Ås vidtog litet Nachspiel i köket för dem som ville och orkade.

**Lördag** morgon. Uppstigning kl 5 för frukost och avfärd mot udden med bussen 6:15. Det blåste en mycket frisk sydlig eller sydvästlig vind, så vi rev snabbt åt oss våra tubkikare och galopperade i oordnad tropp till Fågel Blå, där vi ockuperade uteplatsen. Helt OK eftersom restaurangen inte öppnar förrän kl nio.

Vi fick avnjuta en riktigt tjusig soluppgång.

Flock efter flock av vitkindade gäss flög förbi. Bläs- och prutgässen var betydligt färre. En örn passerade fint längs vattnet i soluppgången.



Rolf berättade att på sjuttioalet var den vanliga frågan när skådare möttes: "Har du haft nå't?". När han på senare tid ställt denna fråga och förtydligat med "fågel, alltså", fick han till svar



att: "Nej, men min bror hade en nymfparakit".

När det ljusnat kunde vi räkna in fler och fler grå- och knobbsälar som tittade upp ur vattnet eller låg på stenarna och vilade.

I fågelväg noterade vi förutom alla gäss bl a myrspov, storlom, steglits, rödhake, gråsiska, grönfink, gräsand, bläsand, knipa och ejder.

Rolf lärde ut att smålommen till skillnad mot storlommen ofta rör huvudet litet upp och ner i flykten och att huvud-hals har samma grovlek.

Vi tillbringade sedan en halvtimme vid Västrevet där en stor skara skådare radat upp sig och fick skåda i härligt medljus, vilket gjorde artbestämningarna underlättades betydligt. Nya arter här var skedand, småskrak, storskrak, två adulta dvärgmåsar, vigg, knölsvan och sparvhök.

Efter en styrkande fikatår, gjorde vi en vandring på bred front i södra Lunden i fåfångt sökande efter tryckande dvärgbeckasin. Vi fick dock ladsvala och gransångare som tröst.



Larm om TAIGASÅNGARE vid Enetri soptipp (låter värre än vad det är), varför det fick bli dagens nästa mål. Rödstjärt och ormvråk var vad vi hittade, så vi fortsatte på andra sidan Enetri i småregn och blåst. Kungsfågel och gransångare hittade vi lätt och en taigasångare fnattade omkring, men det var nog bara

Rolf som fick syn på den ordentligt.

Efter någon timme fortsatte vi till Sebybadet för lunch. Där fann vi pilgrimsfalk, myrspovar, kärrensäppor och kustpipare. En ung brushane hade flyguppvisning. Jan och Henrik jagade fram tre skärpiplärkor ute på piren.

Nästa "taigalarm" kom från Stenåsabadet och mycket riktigt for en taigasångare omkring i och mellan träd och buskar runt hus nr 6. Den ville inte heller visa sig ordentligt för alla. Henrik kommenterade att det var den svåraste taigan han varit med om. Det var ju alltid en tröst.



Ett tredje larm kom från "biografen i Torngård". Raskt in i bussen och iväg. Vi fick tips om att den lille rackaren sågs senast i en björk i en trädgård på andra sidan vägen. Vi såg den ändå inte, så Rolf gjorde en kringgående rörelse och fick syn på den, ropade spontant "HÄR ÄR DEN", varpå hela sällskapet snabbt rusade in i trädgården. Inte helt välbetänkt. Husets ägarinna kom ut och undrade förstas vad som stod på, så Rolf ilade snabbt fram till henne och förklarade varför vi var där och att vi inte tänkt oss för och frågade artigt om vi skulle lämna tomtgenast, Nej, det behövde vi inte, bara vi höll oss på gångarna, vilket vi naturligtvis gjort hela tiden. Sen kom hon fram till oss och förklarade att hon och maken också var intresserade av fåglar och att de hade både havs- och kungsörn häckande i

omgivningarna. Det var jätteskönt att hon tog det på rätt sätt, trots vår klantighet! Tyvärr fick inte alla se taigan ordentligt den här gången heller, men nu var det dags att fara till vindskyddet nere vid Ottenby.

Döm om vår förvåning, när representanter från Länsstyrelsen(?) stod i närheten av fyren med 50 grönfläckiga paddor som de skulle sätta ut i "Bertils trädgård" alldeles intill. Ett par av oss struntade i paddorna och fortsatte ner till vindskyddet där vi träffade på en ung skådare, som kunde peka ut en adult kaspisk trut.

Bara några få meter från gömslet stod en dvärgbeckasin och gungade karaktäristiskt på



kroppen. En obs, som t.o.m. var ny för Henrik, som tidigare bara sett den upp- och bort flygande. Extasen var total inne i gömslet och det tog en bra stund innan alla de "våra" fått sitt lystmäte. Henrik och Rolf förklarade tålmodigt för var och en var man skulle titta. Det var svårt för de flesta eftersom man förutsatte att den inte var så nära gömslet som den faktiskt var.

Efter denna upplevelse behövdes det en stärkande kaffetår innan vi fortsatte till restaurang Kvarnen, där vi skulle äta middag kl halv sju. Traditionenligt utbringade Henrik skålar för de mer sällsynta arter vi sett. Maten var superb även på detta ställe.

Åter på vandrarhemmet var det bara att försöka ordna till sina pinaler inför morgondagen och komma i säng för att ha en chans att vara pigg till kl 06:15.

**Söndag** morgon. Uppstigning kl 5, frukost och lunchfix inför avfärd med bussen samma tid som igår. Milt, ca 10 grader, mulet och en betydligt svagare vind än igår. Även idag skulle vi starta i vindskyddat läge vid Fågel Blå. På asfalten på vägen ner mot udden satt en fågel som flög upp och ut åt höger. Den var mycket smal- och långvingad och bestämdes raskt till nattskärra. Ny art för resan. Tyvärr var det få av deltagarna som hann se den. Vi fick en hel



del arter i strandkanten, över och på vattnet. Värt att nämna är 3 svärter en drillande storspov, snatteränder, alfåglar, grönsiskor, gråsiskor, myrspovar, kustpipare, mindre korsnäbb, bergfink, stor skrattnåsflock, sävsparv, enkelbeckasin, sädesärta, storskrak, gravand och även idag ett stort antal grå- och knobbsålar. Vi avrundade Ottenbyskådningen med att rada upp oss vid göteborgarnas buss där Henrik körde ett gemensamt tubsvep med alla som radat upp sina tubkikare.

På väg mot vandrarhemmet fick vi se tre havsörnar ute på ett fält. En äldre och två yngre. De hade litet roliga beteenden för sig, så det var synd att vi inte hade tid att titta på dem längre. Innan vi hann fram till Ås, dök resans första fjällvråk upp. Rolf gav oss förhållningsorder om städningens utförande. Inga tveksamheter rådde, så alla var färdigpackade och städade innan den utmätta tiden var till ända.

Vid avresan halv tio kom ett säkert larm om tre mycket intensivt lockande taigasångare i Enetri, så vi satsade på den arten igen. Efter en hel del jagande hit och dit, så fick de flesta goda eller åtminstone nöjaktiga obsar på någon av dem. Viktiga kännetecken förutom lätet, litenheten och beteendet är det gula ögonbrynsstrecket och det dubbla vingbandet.

Flockar av ljungpipare syntes här och där på fälten. Henrik berättade att de har en lång sträckperiod, liksom stararna De kommer tidigt på våren och kan vara kvar in i november.

Bussens kylare vändes åter norrut mot Sebybadet där en välförtjänt fikapaus avnjöts, nåja om sanningen ska fram så skådades det flitigt nästan hela tiden. Vi sökte främst efter sträckande lom.

Vidare norrut, där vi såg ett antal översomrande ungranor vid Hulterstad. Triberga träsk är en felrestaurerad våtmark som tidigare hyste en mängd våtmarksarter.

Efter att ha tvärat västerut över ön, kom vi till Beijershamn, som i stället för att bli en hamn,



slammade igen och blev en utmärkt fågelokal, som av många anses som Ölands näst bästa efter Ottenby. Vi parkerade våra tubkikare på en lång rad litet bortom fågeltornet, inne i kohagen. Grågäss betade framför oss, havsörnar visade sig fint. Ett antal svartsnäppor i ljus vinterdräkt födosökte så långt ut de röda benen nådde. Henrik gav oss i hemläxa att studera svartsnäppors vinterdräkter. En fin stjärtandhane, fortfarande i praktdräkt, låg ute bland andra änder.

En stor del av traktens kor närmade sig våra tubkikare under lunchpausen, men Anders m fl räddade modigt situationen. I övrigt noterades ormvråk, sparvhök, ljungpipare, gårdsmyg och tofsvipa innan vi måste äntra bussen för språnget över bron och hemåt via Ringarum. I Färjestaden spatserade en råka stolt på en gräsmatta intill vägen.



På krönet av bron "slog krokodilkäftarna igen", dvs arträknningen upphörde och ett intensivt arträknande vidtog efter den sedvanliga artgenomgången. Slutsummor blev 112 arter och 127 poäng. Efter middagen i Ringarum utförde Rolf årets prisutdelning. Förstapriset för antal arter kneps av Birgitta Hedlund och poängdelen vanns av Gunilla Lundin och Ewa Winqvist. De näst bästa fick dela på andrapriserna och där var undertecknad en av de stolta vinnarna som fick del av prispotten och kramar av ledningsgruppen.

Det måste för säkerhets skull poängteras att vi, som seden bjuder för oss skådare, artigt hälsade "Kalle Kryss" vid passage av Karl X:s mur.

Förutom de vitkändade gässens stora antal, måste bara nämnas att vi såg totalt 23 havsörnar. Havsörnen var ju en stor raritet för inte alltför många år sedan.

Taigasångarna var fler än åtminstone jag förväntat mig. Det roliga är att de navigerar fel så att vi får se dem, men det tråkiga är att troligen alla dukar under när de envist fortsätter på sin felaktiga kurs.

Antalet rovisobsar blev oväntat lågt. Inte ens södra baspunkten ville visa upp några.

Vi deltagare har bara att beundra det sätt som ledningsgruppen hanterade de förutsättningar som vädret och bird alarm gav, samt med vilken följsamhet Björne ställde upp på alla ändrade planer.

## Tack alla för en trevlig och givande ölandsresa!

---



Björne vid bussratten

Foto: Kerstin Nordenadler

Vid pennan: Kerstin Nordenadler

Foto: Anne-Charlotte Bergenheim (där ej annat anges)

### ARTLISTA:

Knölsvan	Fasan	Tofsvipa	Ringduva	Svarthätta	Bofink
Bläsgås	Storlom	Sandlöpare	Turkduva	Taigasångare	Bergfink
Grågås	Smådopping	Kärrensäppa	Nattskärre	Gransångare	Grönfink
Vitkindad gås	Storskarv	Brushane	Större hackspett	Lövsångare	Steglits
Prutgås	Gråhäger	Dvärgbeckasin	Mindre hackspett	Kungsfågel	Grönsiska
Gravand	Röd glada	Enkelbeckasin	Trädlärka	Grå flugsnappare	Hämpling
Bläsand	Havsörn	Rödspov	Sånglärka	Mindre flugsnappare	Gråsiska
Snatterand	Brun kärrhök	Myrspov	Ladusvala	Entita	Mindre korsnäbb
Kricka	Duvhök	Storspov	Hussvala	Blåmes	Större korsnäbb
Gräsand	Sparvhök	Svartsnäppa	Ängspiplärka	Talgoxe	Lappsparv
Stjärtand	Ormvråk	Gluttsnäppa	Rödstrupig piplärka	Nötväcka	Gulsparv
Skedand	Fjällvråk	Dvärgmås	Skärpiplärka	Trädkrypare	Sävsparv
Brunand	Stenfalk	Skrattmås	Sädesärla	Skata	
Vigg	Pilgrimsfalk	Fiskmås	Gärdsmyg	Kaja	
Ejder	Sothöna	Gråtrut	Rödhake	Råka	
Alfågel	Trana	Kaspisk trut	Svart röstjärt	Kråka	
Svärta	Skärfläcka	Havstrut	Rödstjärt	Korp	
Knipa	Större strandpipare	Sillgrissla	Koltrast	Stare	
Småskrake	Ljungpipare	Tamduva	Björktrast	Gråsparv	
Storskrake	Kustpipare	Skogsduva	Taltrast	Pilfink	